

TØNSBERG
KOMMUNE

TEMAPLAN

Vold i nære relasjoner 2024–2030

Tønsberg kommune

Innhold

<u>SAMMENDRAG</u>	3
<u>FORKORTELSER</u>	4
<u>1. INNLEDNING</u>	5
1.1 Evaluering og rullering	5
1.2 Arbeid med planen	5
1.3 Planen omhandler	6
1.4 utfordringer	6
<u>2. NASJONALE RAMMER FOR KOMMUNENES VOLDSARBEID</u>	7
2.1 Ulike lovverk ansatte i kommunen må forholde seg til	7
2.2 Satsningsområder lokalt	8
2.3 TryggEst	8
2.4 Andre relevante planer i Tønsberg kommune	8
<u>3. VOLD</u>	9
3.1 Hva er vold i nære relasjoner?	9
3.2 Ulike typer vold	9
3.3 Utøvere av vold i nære relasjoner	10
<u>4. STATUS OG SAMFUNNSBILDE</u>	12
4.1 Hva vet vi om volden?	12
4.2 Status i Tønsberg Kommune	13
<u>5. TJENESTER I KOMMUNEN</u>	14
5.1 Samarbeidsaktører mot vold i nære relasjoner	15
<u>6. TILTAKSOMRÅDER</u>	16
6.1 Tiltaksområde 1: NØDVENDIG OG OPPDATERT KOMPETANSE	16
6.2 Tiltaksområde 2: MÅLRETTET FOREBYGGING OG TIDLIG INNSATS	19
6.3 Tiltaksområde 3: HELHETLIG OG LIKEVERDIGE TJENESTER	22
6.4 Økonomisk ramme	23
<u>7. NÅR HAR DU PLIKT TIL Å HANDLE?</u>	24
7.1 Avvergeplikt	24
7.2 Meldeplikt/opplysningsplikt	24
7.3 Taushetsplikt	24
<u>8. INFORMASJONSTJENESTER</u>	25
<u>9. REFERANSER</u>	26
<u>VEDLEGG</u>	28
Noen samarbeidsaktører mot vold i nære relasjoner - Vedlegg 1	28

Sammendrag

Temaplanen gir en samlet oversikt over kommunens mål, strategier og tiltak mot vold i nære relasjoner. Planen omfatter innbyggere i alle aldre, både barn, ungdom, voksne og eldre. Planen har fokus på forebygging, identifisering, oppfølging og behandling av voldsutsatte og voldsutøvere.

Medvirkning og samskaping har hatt en sentral plass i planprosessen. Det har vært benyttet ulike informasjonskanaler og samarbeidsmetoder i dette arbeidet.

Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner er et nasjonalt prioritert område innenfor kriminalitetsbekjempelse. Frihet fra vold for alle mennesker er en forutsetning for en bærekraftig utvikling. For å oppnå trygghet for alle (jfr Prop. 36 S, 2023–2024) i Tønsberg kommune, benytter temaplanen Vold i nære relasjoner seg av følgende to satsningsområder fra Tønsberg Kommuneplans samfunnsdel: Trygge oppvekstmiljø og Helsefremmende og inkluderende stedsutvikling. Under disse satsningsområdene beskrives følgende tre tiltaksområder i sammenheng med FNs bærekraftsmål:

- 1. Nødvendig og oppdatert kompetanse**
- 2. Måltrettet forebygging og tidlig innsats**
- 3. Helhetlige og likeverdige tjenester**

Tiltaksområdene inneholder konkrete tiltak på hvordan kommunen skal skape et trygt miljø og en trygghet for alle innbyggerne ved å forebygge, avdekke og følge opp vold i nære relasjoner på en helhetlig måte. Det er i denne rapporten henvisning til andre fag-/tema og handlingsplaner Tønsberg kommune har som harmonerer med tiltakene i denne temaplanen.

Planen er sektorovergripende og berører både Oppvekst og læring, Mestring og helse, Kultur og samfunnsutvikling og Plan, eiendom og teknikk. Oppvekst og læring har ansvar for planen som skal rulleres hvert fjerde år. Gjennomføring av tiltak skjer i det eller de kommunalområder som er tildelt ansvar for tiltaket.

Forkortelser og forklaringer

ATV - Alternativ til vold

BRUKERPLAN - der kartlegges personer/brukere som mottar kommunale tjenester for psykisk helse- og/eller rusutfordringer

BVT - Barnevernstjenesten

Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

BUP - Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk

DPS - Distriktpsikiatrisk senter - Psykisk helsehjelp

FleksID - Flexibel identitet. Det er et kurskonsept for personer som vokser opp krysskulturelt. En sertifisering i Flexid gir kompetanse til å avholde Flexidkurs, samt bruke verktøyene individuelt og i grupper.

FN - De forente nasjoner

MST CAN - Multisystemisk terapi - Child abuse and Neglect. Det er et intensivt behandlingstiltak som retter seg mot familier der det forekommer vold og/eller annen omsorgssvikt mot barn, i alderen 6-18 år.

NAV - Arbeids- og velferdsforvaltningen

NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

PPT - Pedagogisk-psykologisk tjeneste

RVTS - Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

SFO - Skolefritidsordning

SLT - Samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak

SMISO - Senter mot incest og seksuelle overgrep

UEVO - Ungdomsundersøkelsen om erfaringer med vold og overgrep

1. Innledning

Vold i nære relasjoner er et alvorlig samfunns- og folkehelseproblem, og det er straffbare handlinger i strid med norsk lov og grunnleggende menneskerettigheter.

Det er en klar sammenheng mellom det å være utsatt for vold og/eller seksuelle overgrep, og det å ha fysiske og psykiske helseproblemer (Dale, m.fl., 2023).

De økonomiske konsekvensene av vold i nære relasjoner koster det norske samfunn over 92,7 milliarder kroner årlig. Vold kan blant annet utløse behov for psykisk og fysisk helsehjelp, tiltak i barnehage, skole, barnevernstiltak, krisesentertilbud, sosialhjelp (NAV), og bistand fra politi og rettsapparatet. Mange voldsutsatte uteligger også fra arbeidslivet (Pedersen, m.fl., 2023).

Innenfor kriminalitetsbekjempelse er forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner et nasjonalt prioritert område. En forutsetning for en bærekraftig utvikling er frihet fra vold for alle mennesker.

Det er i kommunene at folk lever sine liv og det er derfor et offentlig kommunalt ansvar å bidra til å forebygge og hindre vold i alle grupper av befolkningen. Alle ansatte og innbyggere i Tønsberg bør ha kunnskap om hva vold i nære relasjoner er, hvordan volden påvirker ulike mennesker, og hva slags hjelp både utsatte og utøver kan få. Å redusere vold i nære relasjoner vil også ha en betydelig positiv innvirkning på samfunnsøkonomien, og ikke minst menneskers liv.

For å lykkes i arbeidet mot vold i nære relasjoner så må samordning av tjenester og samarbeid mellom alle involverte aktører ligge til grunn.

Temaplanen Vold i nære relasjoner har tatt utgangspunkt i satsningsområdene Trygge oppvekstmiljø og Helsefremmede og inkluderende stedsutvikling fra kommuneplanen i Tønsberg.

Kapittel 6 inneholder konkrete tiltak på hvordan kommunen skal skape et trygt miljø og en trygghet for alle innbyggerne ved å forebygge, avdekke og følge opp vold i nære relasjoner på en helhetlig måte. Tiltakene er delt inn i tre fokusområder; nødvendig og oppdatert kompetanse, målrettet forebygging og tidlig innsats samt helhetlige og likeverdige tjenester.

Temaplanen skal bidra til

- at tjenester i Tønsberg jobber sammen mot vold i nære relasjoner
- at ansatte og innbyggere har kunnskap nok til å forstå vold i nære relasjoner
- at ansatte og innbyggere vet hvordan de varsler om volden
- at ofre for vold i nære relasjoner får hjelp
- at utøvere av vold i nære relasjoner får hjelp

1.1 EVALUERING OG RULLERING

Planen gjelder for seks år, fra 2024 – 2030. Planen evalueres etter 1 år, og rulleres hvert fjerde år. Kommunalsjef for Oppvekst og læring er ansvarlig for at planen revideres og evalueres.

1.2 ARBEID MED PLANEN

Tidligere fantes det to handlingsplaner for vold i nære relasjoner for Tønsberg kommune, en for barn og en for voksne. Tønsberg kommune bestemte i 2022 at det kun skulle være en felles plan for hele befolkningen, og at den skal ta utgangspunkt i regjeringens handlingsplan «Frihet fra vold» (2021). Tønsberg kommune har valgt å kalle planen for Temaplan for Vold i nære relasjoner. Prosjektbeskrivelsen ble behandlet i kommunedirektørens ledergruppe (KLG) den 05.04 2022.

Det har gjennom hele prosessen vært søkelys på forankring, medvirkning og eierskap til kommende temaplan. Det ble satt ned en tverrfaglig arbeidsgruppe bestående av ansatte fra ulike tjenesteområder og virksomheter i kommunen. De ansatte som har deltatt gjennom prosessen er Ellen Kristensen (Tønsberg Læringscenter), Maren P. Aa. Weden (Psykisk helse og avhengighet), Kjersti Draugedalen (off. phd Barn og unge), Monica Nes (kompetansesenteret), Jørund R. Beget (Eik sykehjem), Marit Siva/ Linn Anette Berg (Skole- og helsestasjonstjenesten), Hilde Rui (stab Mestring og helse), Kari Misfjord (Familiehuset), Cathrine Aagaard-Nilsen (Legevakt og ØHD), Tina Feyling/ Linda Bakke (Barneverntjenesten), Line Tonholt Børresen (Barn og unge), Benedicte Bjørnsen (Oppvekst og læring, Volden skole), Liv Hobbesland Holm (Hjemmetjenesten), Linn Fjeld (tidligere voldskoordinator, Barn og unge) og Beate Snekkestad Malmin og Anne Marte Feen (Barn og unge).

Tidlig i arbeidet med planen ble det sendt ut en intern spørreundersøkelse til avdelingsledere på de ulike tjenesteområdene med hensikt til å kartlegge status quo av hva som gjøres av forebygging, tidlig oppdagelse og oppfølging av utsatte for vold i nære relasjoner. Dette for å få oversikt over blant annet kompetansenivå/ behov for kompetanseheving, bruk av eventuelle rutiner knyttet til vold i nære relasjoner, samt hva som er viktig for at kommende temaplan vil oppleves nyttig og bli tatt i bruk.

Planprosessen ble satt på vent i to år, og det ble noen justeringer i gruppen ved oppstart igjen april 2024. Anne Marte Feen (stab Barn og Unge) fikk i oppdrag å sammenfatte, skrive og ferdigstille temaplanen. Grete Haukelid Frøen i avdeling Kommunikasjon har hjulpet til med design og layout på planen.

1.3 PLANEN OMHANDLER

Temaplanen omhandler former av vold som rammer personer i alle aldre og av alle kjønn. Med vold i nære relasjoner menes vold eller trusler mellom familiemedlemmer eller personer som står hverandre nær. Volden kan være av både fysisk, psykisk, seksuell, digital eller av materiell karakter. Planen har en bred forståelse av begrepet nære relasjoner, slik at storfamilie, kjærestereelasjoner, personer i stabile bofellesskap og sykehjem er inkludert.

Denne planen omfatter også tiltak for personer som utøver vold og overgrep. For å redusere og stoppe volden så er tiltak rettet mot voldsutøver et meget nødvendig tiltak.

1.4 UTFORDRINGER

Resultatet av spørreundersøkelsen gjennomført tidligere i prosessen avdekket en tydelig forskjell på kunnskap, bevissthet, rutiner og fokus mellom de ulike tjenesteområdene. Tjenestene som jobber med barn, unge og deres familier oppgir å ha gode rutiner, samarbeid, kunnskap og trygghet rundt tema sammenlignet med andre tjenester i kommunen.

En utfordring med en ny temaplan er at den skal tette kunnskaps- og handlingshullene i tjenestene, og gjelde for vold i nære relasjoner for hele befolkningen. Det er behov for en felles prosedyre som er relevant for hvert tjenestested, for best å kunne avdekke og melde bekymring om denne type vold. Det kommer også frem at tjenestetilbudet til voldsutsatte og voldsutøver kan fremstå fragmentert og lite samordnet.

En annen utfordring kan også være usikkerheten rundt bruken av reglene for taushetsplikt, opplysningsplikt og meldeplikt blant ansatte i de ulike tjenestene når det kommer til vold og overgrep.

2. Nasjonale rammer for kommunenes voldsarbeid

Norske lover og internasjonale konvensjoner har i flere tiår påvirket retning og innhold av voldsarbeidet i kommunene. FNs menneskerettigheter er et internasjonalt rammeverk hvor Norge forpliktet seg til å ivareta innbyggernes grunnleggende rettigheter, og som skal sikre at alle er beskyttet fra vold og krenkelser. Ratifiseringen av FNs barnekonvensjon sikrer i tillegg barn og unge under 18 år et særskilt menneskerettighetsvern. Barnekonvensjonens artikler 19 og 34 fastslår at alle barn har rett til beskyttelse mot alle former for vold, mishandling og omsorgssvikt, og at staten har en plikt til å forebygge, hjelpe og gi støtte til barn og unge som er utsatt for vold og seksuelle overgrep (Barnekonvensjonen).

Regjeringen (2023-2024) har gitt ut en proposisjon som omhandler regjeringens opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner for perioden 2024-2028. Proposisjonen gir en oversikt over hovedutfordringene og tiltak for å forebygge og bekjempe volden. Det overordnede målet i opptrappingsplanen er trygghet for alle.

2.1 ULIKE LOVVERK ANSATTE I KOMMUNEN MÅ FORHOLDE SEG TIL

Barnevernsloven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår (Lov om barneverntjenester § 1).

Barnehageloven skal sikre at personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages (Barnehageloven § 22).

Opplæringsloven pålegger lærere ansvar for å skape et trygt og godt miljø som fremmer helse, læring og utvikling. Barn må lære om rettighetene sine for beskyttelse mot vold og overgrep, og lærere skal være

trygge voksne som formidler dette temaet (Opplæringsloven § 12-2).

Helse -og omsorgstjenesteloven skal sikre at ansatte har særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter og brukere kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for vold eller seksuelle overgrep, og at tjenestene skal være i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep (Helse -og omsorgstjenesteloven § 3).

Arbeidsmiljøloven beskriver hvordan arbeidstakere skal ha det på jobb og at de skal, så langt det er mulig, beskyttes mot vold, trusler og uheldige belastninger (Arbeidsmiljøloven § 4-3).

Krisesenterloven forplikter kommunen til å sikre et godt og helhetlig krisesentertilbud til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Krisesenteret i Vestfold har et tilbud til utsatte av vold i nære relasjoner i Tønsberg kommune (Krisesenterloven § 4).

Spesialisthelsetjenesteloven De regionale helseforetakene skal legge til rette for at spesialisthelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep (spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 f).

Velferdstjenestelovgivning skal sikre at kommunen har ansvar for samarbeid, samordning og koordinering på tvers av tjenester og sektorer (LOV-2021-06-11-78).

Ansvaret for å forebygge og bekjempe vold og overgrep skal være fastsatt, tydelig og lederforankret på alle forvaltningsnivåer (Prop. 100L ,2020-2021) Så det er viktig at alle ledere iverksetter gode tiltak, rutiner og trygge samarbeidsarenaer på sin arbeidsplass når det gjelder å jobbe forebyggende med vold i nære relasjoner.

For mer utfyllende oversikt og informasjon om lovverket så kan dette finnes på nettsiden til Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) eller lovdata.no. https://komplan.nkvts.no/lovverk/lovverk/#overordnet_eller_lovdata.no

2.2 SATSNINGSOMRÅDER LOKALT

Temaplanen Vold i nære relasjoner forholder seg til føringer gitt i kommuneplanens samfunnsdel (2022-2033) og arealdel. Det er tatt utgangspunkt i FNs bærekraftsmål og de 9 bærekraftsmålene som er valgt ut og prioritert i samfunnsdelen er god helse, god utdanning, likestilling, vann, vekst, innovasjon, bærekraft, klima og samskaping.

For å oppnå trygghet for alle (jfr Prop. 36 S, 2023-2024) i Tønsberg kommune så benytter temaplanen Vold i nære relasjoner seg av følgende to satsningsområder fra Tønsberg Kommuneplans samfunnsdel:

1. **Trygge oppvekstmiljø**
2. **Helsefremmende og inkluderende stedsutvikling**

Under disse satsningsområdene beskrives følgende tre tiltaksområder i sammenheng med FNs bærekraftsmål: Nødvendig og oppdatert kompetanse, målrettet forebygging og tidlig innsats, samt helhetlige og likeverdige tjenester.

Sammen dekker disse satsningsområdene hele befolkningen i kommunen, og tiltakene skissert i kommuneplanen samsvarer med tiltak som skal forebygge vold i nære relasjoner.

2.3 TRYGGEST

Tønsberg kommune blir en TryggEst-kommune. TryggEst er en modell for å organisere kommunens arbeid mot vold og overgrep mot risikoutsatte voksne.

Risikoutsatthet kan for eksempel være

- nedsatt funksjonsevne
- rusavhengighet
- fysisk eller psykisk sykdom
- minoritetsbakgrunn
- seksuell orientering
- alderdom

Risikoutsatte kan i større grad enn befolkningen generelt bli utsatt for vold, trusler og seksuelle overgrep.

TryggEst-ansatte i kommune består foreløpig av representanter fra Tønsberg Læringscenter, NAV, Psykisk helse og avhengighet, Hjemmesykepleien Øst, Boliger for psykisk helse og miljøarbeid og Stab mestring og helse. Det skal etableres et telefonnummer og mottak der innbyggere og andre tjenester i kommunen kan henvende seg.

2.4 ANDRE RELEVANTE PLANER I TØNSBERG KOMMUNE:

Kommunen har også en rekke andre planer som berører tema og områder som kan i større og mindre grad være overlappende for denne planen.

Dette gjelder ulike tiltak og tjenester til både barn og voksne:

- Fagplan Laget rundt barnet - «Det er deg og meg» (2023-2025)
- Plan for oppfølging og utvikling av tjenester til personer med utviklingshemming (2024-2027)
- Alkoholpolitisk handlingsplan (2024-2028)
- Handlingsplan for selvmordsforebygging (2022-2026)
- Fagplan Psykisk helse og rusforebygging (2022-2024)
- Fagplan Aktiv aldring og fremtidens eldreomsorg (2022-2024)
- Plan for legetjenester
- Boligplan (2023-2033)
- Frivillighetsplan (2023-2026)
- Familiefattigdomsplan (2024-2033)
- Handlingsplan mot mobbing (2021)
- Planer på virksomhetsnivå

3. Vold

«Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil.»

(P. Isdal, 2000).

3.1 HVA ER VOLD I NÆRE RELASJONER

Vold i nære relasjoner handler om å bli utsatt for vold fra noen man kjenner godt eller har tillit til. Det foregår i det skjulte og det skjer flere ganger og over tid. Volden skjer oftest i hjemmet der man forventer å være trygg, og hvor det kan være vanskelig for andre å oppdage. Begrepet «Vold i nære relasjoner» er blitt et standardisert begrep hvor voldsutøver og voldsutsatt er knyttet til hverandre ved familieband, eller på annen måte betyr noe for hverandre (Lovdata.no)

I straffeloven §282 defineres nære relasjoner som partner, barn, søsken, foreldre, besteforeldre og andre i rett opp- eller nedgående linje, samt adoptiv-, foster- og steforhold. Det kan også omfatte kjæreste og nære vennskapsband, langvarige omsorgs- og pleierelasjoner eller en annen relasjon som betyr noe i hverdagen til hver enkelt, som for eksempel barnehage, skole, SFO, sykehjem, stabile bofelleskap og hjemmesykepleien.

3.2 ULIKE TYPER VOLD

Det finnes mange ulike former og uttrykk for vold. De glir gjerne over i hverandre og kan oppstå samtidig. Her finner du definisjoner på ulike typer vold. Listen er ikke fullstendig, men gir en oversikt over de vanligste formene for vold.

- **Fysisk vold:** Volden innebærer fysisk kontakt som spark, slag, lugging, biting, kloring, fastholding, risting, dytting og kvelertak. Innesperring og isolasjon er også former for fysisk vold.
- **Psykisk vold:** Personen bruker stemme, kroppsspråk og ord på en måte som nedvurderer, krenker, skader, truer og kontrollerer andre. Å være likegyldig til andre er også psykisk vold. Eksempler er: «Jeg skal drepe deg», «du er ikke verdt noe». Omfattende kontroll av partner er også psykisk vold. Eksempler er når partneren kontrollerer hvem du er sammen med, hva du gjør, hvordan du kler deg og hva du bruker egne penger til.
- **Leve med vold:** Å være vitne til, og leve med fysisk vold mellom foreldre er psykisk vold mot barn. Det er like skadelig for barnet som om det har vært utsatt for alvorlig fysisk vold selv. Å være vitne til vold innebærer å være direkte til stede når volden forekommer, høre hva som skjer, sanse at volden har skjedd eller skal skje, samt se resultatet av volden.
- **Omsorgssvikt:** Mangel på handlinger eller feilaktige handlinger ved omsorg for barn og unge samt pleietrengende voksne. Fysiske behov og behov for stimulering, oppfølging og beskyttelse blir derved ikke ivaretatt.
- **Vold i oppdragelsesøyemed:** Med dette menes fysisk og psykisk avstraffelse som ledd i oppdragelsen av barn og unge.
- **Seksuell vold:** Seksuelle krenkelser og trakassering mot en persons vilje, eller mot en som ikke er i stand til å samtykke. Eksempler er handlinger, eller forsøk på handlinger som innebærer fysisk kontakt som berøring, beføling, slikking, suging, onanering, samleieliknende handlinger,

samleie og voldtekt, samt handlinger eller forsøk på handlinger uten fysisk kontakt som seksualisert tilsnakk, blotting, fotografering, filming, kiking og framvisning av pornografi.

- **Materiell vold:** Når noen knuser, ødelegger og kaster gjenstander, slår i vegger, dører og lignende handlinger. Ofte går det ut over gjenstander som betyr noe spesielt for andre.
- **Økonomisk vold:** Når man nektes rådighet over egen økonomi. For eksempel sperring av bankkort, ødelegge kredittverdighet, hindring av mulighet til å tjene egne penger.
- **Latent vold:** De som utsettes for vold frykter ofte at volden skal gjenta seg, og gjør det de kan for å unngå ny vold. De forsøker å finne gode strategier for å unngå at volden gjentar seg.
- **Sosial kontroll:** Er bruk av ulike former for overvåking, press, trusler og tvang for å sikre at den enkelte lever i tråd med familiens eller gruppens normer og verdier. Sosial kontroll kjennetegnes ved at den enkelte fratras sin grunnleggende rett til å styre eget liv.
- **Tvangsekteskap:** Når minst én av ektefellene ikke har hatt mulighet til å forbli ugift eller selv å velge partner og har samtykket til ekteskap etter sterkt press, trusler eller annen psykisk eller fysisk vold.
- **Kjønnslemlestelse:** En fellesbetegnelse på ulike typer inngrep på jenter og kvinners ytre kjønnsdeler som utføres av kulturelle årsaker og uten medisinsk grunn. Inngrepene består av at kjønnslepper, klitoris og klitorisforhud helt eller delvis fjernes eller påføres varig skade.
- **Digital vold:** Det kan dreie seg om trusler og trakassering via meldinger, overvåking og kontroll via mobiltelefon eller sosiale medier, eller stygge meldinger postet på nett. Digital vold innbefatter også trusler, trakassering og seksuelle overgrep som følge av kontakt etablert på nett.
- **Nettovergrep og sosiale medier:** Nesten alle barn, unge og voksne har i dag smarttelefoner. Mye av kommunikasjonen foregår i dag digitalt, det betyr at den digitale og den virkelige verden glir over i

hverandre. Sosiale medier kan utnyttes for å begå seksuelle overgrep mot barn og unge. For foreldrene kan det være krevende å ha oversikt over barnas bruk av sosiale medier. Voksne kan via nettet komme tettere inn på barna, uten at foreldrene kan fange det opp. Det å sende seksualisert bilde eller tekst til noen som ikke har bedt om det, regnes som seksuelt krenkende atferd og kalles digital blotting

- **Stalking:** Dette innebærer at en person er sykkelig og tvangsmessig opptatt eller besatt av en annen person, og forfølger og utsetter denne personen for uønsket oppmerksomhet eller en annen plagsom atferd.
- **Mobbing:** Når en person gjentatte ganger og over tid blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere personer. Det er en aggressiv eller ondsinnet atferd der noen med vilje påfører en annen person skade, smerte eller krenkelse. Mobbing forutsetter en viss ubalanse i makt- og styrkeforholdet. Mobbing kan både være fysisk og psykisk vold. Mobbing kan også utøves via digitale medier.

Definisjonene er hentet fra Dinutvei.no. <https://dinutvei.no/vold-i-naere-relasjoner/ulike-former-for-vold/>

3.3 UTØVERE AV VOLD I NÆRE RELASJONER

Personer, uavhengig av kjønn og alder, som utøver vold i nære relasjoner, kan komme fra ulike typer par- og familieforhold, etniske forhold og sosiale lag. De er ikke alltid klar over at det de gjør regnes som vold, mens andre igjen vet veldig godt at de utøver vold, men av ulike årsaker ikke klarer å slutte med det.

De som utøver vold, kan gjøre det av ulike årsaker. De kan selv ha blitt utsatt for vold tidligere i oppveksten. Mange kan ha vansker med å håndtere egne følelser, som for eksempel skam, og da blir volden en personlig måte å håndtere dette på. Et eksempel kan være at sinne vises på en skremmende måte eller at man slår for å fremstå som stor og sterk. Vold kan også knyttes til personens oppfattelse av mannlige og kvinnelige kjønnsroller, og et undertrykt kvinnesyn.

I Norge var man tidlig ute med holdningen

om at utøver av vold i nære relasjoner trenger hjelp for å klare å slutte med vold. De er selv ansvarlig for sine handlinger, men personell som jobber i allmenne offentlige hjelpetjenester kan hjelpe personen til å ta ansvar for å endre sin voldsatferd. Som helse- og omsorgspersonell er det viktig å ha god kjennskap til regelverk, hjelpetilbud og at det finnes gode måter å snakke med personer som har utøvd eller utøver vold.

Barn og unge som utsetter andre barn og unge for vold har økt betraktelig (Frøyland, m.fl., 2023). Når det gjelder denne aldersgruppen som utøver vold er profesjonsansvaret for å hjelpe betydelig jmf artikkel 40 i Barnekonvensjonen (FN 1989).

Helhetlig innsats og gode hjelpetilbud er viktige forebyggende tiltak for å bryte mønster av volden.

Utøver du eller kjenner du noen som utøver vold i nære relasjoner? Det finnes hjelp! Ta kontakt med en av disse tjenestene i Tønsberg kommune eller på nettstedene nedenfor:

- Kontakt fastlege
- Barnevern
- Familiehuset- Samtaler til barn og unge som utøver vold mot andre barn og unge
- Spesialisthelsetjenesten
- Familievernkontoret i Vestfold
- ATV- Vestfold

Familievernkontoret i Vestfold:

<https://www.bufdir.no/familie/familievernkontorer/oversikt/vestfold>

Alternativ til vold:

<https://atv-stiftelsen.no/>

Dinutvei:

<https://dinutvei.no/>
Stiftelsen tryggere: <https://tryggere.no/>

Litt sint:

<https://www.littsint.no/>

4. Status og samfunnsbilde

«Det er et mål at barn og unge lærer tidlig hva som er lov og ikke, når det gjelder grenser rundt egen kropp og seksualitet. Her har foreldre, barnehagene og skolene en viktig oppgave. Alle barn skal gjøres kompetente til å kunne si ifra, og til å kunne be om hjelp, dersom de utsettes for vold og overgrep» (Justis- og beredskapsdepartementet, 2023 s. 10)

4.1 HVA VET VI OM VOLDEN?

Det er noen mennesker som har større risiko for å utsettes for vold og overgrep enn andre. Sentrale risikofaktorer er kjønn, alder, etnisitet, religion, funksjonsevne, kjønnsuttrykk, kjønnsidentitet og seksuell orientering. Kunnskap og kompetanse om vold og overgrep er vesentlig for å kunne forebygge og beskytte den som er utsatt.

Barn og unge

- «Alvorlig vold mot små barn» - Kripos rapport (2019) viser at den mest alvorlige volden skjer mot de minste barna. Noen av risikofaktorene for utøvelse av vold er spedbarnsgråt, lite søvn, arbeidsløshet, rusmiddelbruk og psykiske lidelser.
- Unges Erfaringer med Vold og Overgrep (UEVO-studien, Hafstad & Augusti, 2019) ved NKVTS omhandler vold og overgrep mot barn og unge. Dette studiet viser at ungdom har erfaring med vold og overgrep hvis de enten har vokst opp i en familie der økonomien er dårlig, hvor de har opplevd brudd på familierelasjoner, eller der foreldrene har hatt vansker med psykiske lidelser eller rusmiddelbruk.
- Undersøkelsen viser videre at 22 prosent av barn og unge har opplevd skadelig seksuell atferd eller seksuelle overgrep fra jevnaldrende.
- Åtte av ti barn som utøver skadelig seksuell atferd har selv blitt utsatt for vold, overgrep eller annen form for alvorlig omsorgssvikt (HOD, 2022).

- Undersøkelser viser også at barn med funksjonsnedsettelse kan være mer risikoutsatt for vold enn andre barn.
- En av de vanligste voldsformene barn kan utsettes for er mobbing. Forskning viser at det er en sammenheng mellom det å være utsatt for mobbing og det å være utsatt for annen vold (NKVTS omfangsstudie fra 2023).
- Vold i barndommen er forbundet med helseproblemer, selvmordsfare og problematisk rusmiddelbruk senere i livet, viser NKVTS sin undersøkelse om vold og overgrep i Norge fra 2023.

Voksne

- Kvinner utsettes i større grad enn menn for alvorlig og gjentatt vold i nære relasjoner, og manglende likestilling utgjør her en risiko.
- Mellom 56 000 og 75 000 hjemmeboende eldre har vært utsatt for vold og overgrep etter at de fylte 65 år (NKVTS, 2017).
- Mennesker med omsorgsbehov, som eldre med hjelpebehov, utviklingshemmede, personer med nedsatt funksjonsevne, rusmiddelproblemer eller psykiske lidelser, er mer utsatt for risiko for vold enn andre grupper.
- Hvis man har lite kjennskap til det norske samfunnet, lovverket og hjelpeapparatet, slik som nyankomne flyktninger, innvandrere og personer med midlertidig

opphold i Norge på grunn av familiegjenforening, utgjør dette en risikofaktor for utsatthet. Mange kommer også fra land der likestilling og rettigheter for barn og kvinner står svakt (Prop. 36 S, Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028).

- Vold og overgrep foregår også på digitale arenaer blant voksne. En person som begår overgrep, kan enkelt komme i kontakt med andre ved å utgi seg for å være en annen.
- Rus er den største enkeltstående årsaken til vold, og et stort antall av drap i Norge blir begått av rusede personer (Dale, m.fl., 2023).

4.2 STATUS I TØNSBERG KOMMUNE

- Politiets Statistikk over mishandling i nære relasjoner og familievold i Tønsberg kommune viser en økning i antall anmeldte forhold fra 32 anmeldelser i 2019 til 44 i 2023.
- Ung Data undersøkelsen for 2024 viser at 5 prosent av ungdomsskoleelevene i Tønsberg har opplevd at en voksen har slått dem med vilje. 4 prosent sier de har opplevd at en voksen i familien har blitt utsatt for fysisk vold i nær relasjon.
- I Ungdata fra 2024 så fremgår det at rundt 11 prosent å bli jevnlig plaget, truet eller frosset ut av andre.
- Videre så rapporterte 4 prosent av guttene og 6 prosent av jentene på ungdomsskolen å ha opplevd at noen har, mot deres vilje, delt bilder eller filmer av dem der de er nakne eller deltar i en seksuell handling.
- Som ledd i den nasjonale undersøkelsen Brukerplan ble det i 2020 kartlagt 670 personer i Tønsberg. Brukerne er delt i to grupper: Rus/Rop og Psykiske lidelser.
 1. I gruppen Rus/Rop er det 11 prosent som er utsatt for vold, 9 prosent som utsetter andre for vold, og 14 prosent som er både utsatt og utsetter (samlet 34 prosent).
 2. I gruppen Psykiske lidelser er det 6 prosent som er utsatt for vold, 5 prosent utsetter andre for vold, og 1 prosent som er både utsatt og utsetter (samlet 12 prosent).

5. Tjenester i kommunen

TJENESTER FOR BARN, UNGE OG FAMILIER

For å forstå om barn, unge og/eller foresatte er utsatt for vold i nære relasjoner bør man:

- Være oppmerksom på tegn som kan tyde på vold eller overgrep
- Stille spørsmål knyttet til vold og overgrep
- Observere og dokumentere bekymring
- Informere leder
- Drøfte med forebyggende barnevern/politi/ tverrfaglig team
- Vurdere samarbeidstjenester og henvisningsmuligheter

Tjenester som samarbeider om å hjelpe:

- Jordmor og Helsestasjonstjenestene/ migrasjonshelsetjeneste
- Barnehager, SFO og skoler
- PPT
- Familiehuset
- Barnevernstjenesten
 - forebyggende avdeling
 - Ambulerende skolemiljøteam
- Barnevernvakta
- Tjenester til barn og unge med nedsatt funksjonsevne (TFF)
- Ung Arena+
- Ung i Tønsberg
- Kultur og idrett
- Fastlege/legevakt
- NAV
- Tønsberg Læringssenter
- Mangfoldsrådgiver på VGS
- SLT-team

Tjenester som samarbeider ved alvorlig vold mot og av barn, unge og familie:

- Forebyggende politi
- Barneverntjenesten
- Legevakt
- Krisesenteret i Vestfold
- Alternativ til vold
- Overgrepsmottaket
- SMISO
- Statens Barnehus Sandefjord
- Spesialisthelsetjenesten - Bupa
- Psykososialt kriseteam i kommunen

TJENESTER FOR VOKSNE (OVER 18 ÅR)

For å forstå om voksne er utsatt for vold i nære relasjoner bør man

- være oppmerksom på tegn som kan tyde på vold eller overgrep
- stille spørsmål knyttet til vold og overgrep
- observere og dokumentere bekymring
- informere leder
- drøfte med forebyggende barnevern/politi/tryggEst-teamet
- vurdere samarbeidstjenester og henvisningsmuligheter

Tjenester som samarbeider om å hjelpe:

- Sykehjemmene Eik og Nes
- Helsehusene Hogsnes og Re
- Boligene for Mestring og fysisk helse, samt boligene for psykisk helse og miljøarbeid
- Legevakt og allmennmedisin
- Mestring og forebyggende tjenester
- Hjemmetjenesten
- Hjemmesykepleien Vest
- Hjemmesykepleien Øst
- Tildeling helse og omsorgstjenester
- Psykisk helse og avhengighet
- Tjenester til barn og unge med nedsatt funksjonsevne (TFF)
- Barnevernstjenesten
- Nav, Drivhuset
- Tønsberg Læringscenter

Tjenester som samarbeider ved alvorlig vold mot og av voksne og eldre:

- Forebyggende Politi
- Legevakt
- Krisesenteret i Vestfold
- Alternativ til vold
- SMISO
- Fengsel
- Spesialisthelsetjenesten - DPS
- Psykososialt kriseteam i kommunen

5.1 SAMARBEIDSAKTØRER MOT VOLD I NÆRE RELASJONER

For en mer utfyllende detaljert liste over samarbeidspartener, se vedlegg 1.

• Politiet Sør-Øst-Tønsberg politistasjon

33 34 44 00, jourtelefon - RISK Vestfold - 40406225

Nettside: <https://www.politiet.no/rad/vold-i-na-re-relasjoner/>

• Støttesenter for kriminalitetsutsatte

Tlf: 800 40 008

• Søndre Vestfold fengsel, avdeling Berg og Sem

• Krisesentret Vestfold

Tlf: 33 35 91 91, nettside: <https://www.skiv.no/>

• Barnevernvakta Tønsberg

Tlf: 33 31 02 03

• SMISO Vestfold

Tlf: 33 37 77 77

• Familievernkontoret

Tlf: 46 61 81 80

• Alternativ til vold i Vestfold - ATV

Tlf: 452 33 104

• Overgrepsmottaket

Tlf: legevakt: 116 117 / politi: 02800

• SLT-koordinator

• Nav Tønsberg

Tlf: 55 55 33 33

• De regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)

6. Tiltaksområder

6.1 TILTAKSOMRÅDE 1:

NØDVENDIG OG OPPDATERT KOMPETANSE			
Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det	Ansvar	Frist
Tønsberg kommune har ansatte som har nødvendig og oppdatert kompetanse på vold i nære relasjoner.	Obligatorisk opplæring og informasjon til nyansatte, og jevnlig kompetanseheving til alle ansatte som f.eks. i form av: <ul style="list-style-type: none"> - Gjennomgang av rutiner ved vold - Veiledning og kurs - Fagdager/fagmøter - E-læringsverktøy - Videreutdanning til ressurspersoner 	Oppvekst og læring Mestring og helse Kultur og samfunnsutvikling Plan, eiendom og teknikk	Fortløpende
Tønsberg kommune har ansatte som har kompetanse på hva de gjør når det mistenkes/oppdages vold, samt hvordan det skal håndteres.	Alle som jobber med barn/unge har avvergeplikt, meldeplikt/opplysningsplikt. Bekymringsmelding skal sendes til BVT og/ eller politi ved mistanke om at et barn/ ungdom er/ har blitt utsatt for vold og/ eller seksuelle overgrep. Barneverntjenesten har iverksatt MST CAN. Tiltaket retter seg mot familier hvor det er avdekt vold og / eller alvorlig omsorgssvikt. Alle som jobber med	Ledere på alle nivåer må sørge for at ansatte i tjenesten har nødvendig kompetanse om vold og overgrep	Fortløpende

	<p>voksne (over 18 år) har avvergeplikt og meldeplikt hvor det meldes til politi (eller BVT) ved mistanke om at en voksen er/ har blitt utsatt for vold og/ eller seksuelle overgrep.</p> <p>Alle enheter tar i bruk/ utarbeider tiltakskort – hvem gjør hva når (eksempler på tiltakskort for barn og voksne er under utarbeidelse).</p> <p>Alle enheter sikrer forsvarlig dokumentasjon.</p> <p>Alle ansatte praktiserer rett bruk av regler som avvergeplikt, meldeplikt/ opplysningsplikt og taushetsplikt.</p>		
<p>Alle tjenestene i Tønsberg kommune har god struktur for å opprettholde og fornye kunnskap.</p>	<p>Vold i nære relasjoner inngår i årshjulet til tjenesten.</p> <p>Alle enheter utarbeider rutinebeskrivelser om vold og overgrep i Compilo.</p> <p>Prioriterer at ansatte får tid til kompetanseheving.</p>	<p>Oppvekst og læring</p> <p>Mestring og helse</p> <p>Kultur og samfunnsutvikling</p> <p>Plan, eiendom og teknikk</p>	<p>Fortløpende</p>
<p>Tønsberg kommune er en TryggEst-kommune. Et vern for risikoutsatte voksne.</p>	<p>Det blir iverksatt TryggEst i alle tjenester for voksne.</p> <p>Det opprettes TryggEst-team.</p> <p>Ansatte i Tryg-</p>	<p>Mestring og helse</p>	<p>Iverksettes første kvartal 2025</p>

<p>Nettside: https://www.bufdir.no/vold/TryggEst</p>	<p>gEst-teamet gjennomfører e-læring og bruker verktøy for risikovurdering.</p> <p>TryggEst-teamet skal ivareta henvendelser, vurdere og koble på rette hjelpetiltak.</p> <p>Andre ansatte som jobber med voksne, skal få kompetanseheving blant annet gjennom RVTS/Bufdir.</p> <p>TryggEst skal drive informasjonsarbeid overfor innbyggere.</p>		
<p>Alle ansatte og innbyggere har kjennskap til hjelpetilbud i kommunen og hos aktuelle samarbeidspartnere, samt oppdatert kunnskap.</p>	<p>Det skal opprettes en nettside med oversikt over lokale og nasjonale hjelpetilbud, hvilke samarbeidspartnere som er aktuelle og som har oppdatert kunnskap. Nettsiden inneholder også eksterne nødnummer og lenker til aktuelle nettressurser.</p> <p>Det lages brosjyrer/ digitale løsninger om vold i nære relasjoner som bla. kan vises på legekontorer, leveres ut i tjenestene osv.</p>	<p>Oppvekst og læring</p>	<p>Fortløpende</p>
<p>Tønsberg kommune har en temaplan for vold i nære relasjoner som er aktivt i bruk.</p>	<p>Temaplanen mot vold i nære relasjoner må være kjent for alle tjenester i kommune ved ferdigstillelse. Den skal være bruksvennlig og oversiktlig.</p>	<p>Oppvekst og læring</p> <p>Mestring og helse</p> <p>Kultur og samfunnsutvikling</p> <p>Plan, eiendom, teknikk</p>	<p>Fortløpende</p>

6.2 TILTAKSOMRÅDE 2:

MÅLRETTEDET FOREBYGGING OG TIDLIG INNSATS			
Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det	Ansvar	Frist
<p>I Tønsberg har vi trygge og kompetente ansatte som jobber i trygge tjenester, som ser det enkelte barnet og som kan fange opp utfordringer.</p>	<p>Det er operative trygge tverrfaglig team i alle barnehager og skoler i Tønsberg kommune. – Laget rundt barnet.</p> <p>Ansatte som jobber med barn, unge og familier har kompetanse på risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer (se fagplan Laget rundt barnet).</p> <p>Ansatte som jobber med barn, unge og familier, er trygge på å snakke om tema vold og overgrep med tjenestemottaker, i undervisning, veiledning o.l.</p>	<p>Oppvekst og læring</p>	<p>Pågår</p>
<p>I Tønsberg har vi trygge og kompetente ansatte som jobber i trygge tjenester, som ser den enkelte voksen og familien og som kan fange opp utfordringer.</p>	<p>I Tønsberg kommune innføres TryggEst – vern av risikoutsatte voksne, og TryggEst team (se også tiltak 1).</p> <p>Ansatte som jobber med voksne over 18 år er trygge på å snakke om</p>	<p>Mestring og helse</p>	

	temaer som vold og overgrep til tjenestemottakerne, i undervisning, veiledning o.l	Mestring og helse	Fortløpende
I Tønsberg jobber vi med tidlig innsats som forebygger vold, og overgrep uavhengig av alder, kjønn, seksuell legning, funksjonsnedsettelse og minoritetsbakgrunn.	<p>Tønsberg kommune har kompetansehevingprogrammet «Alt i meg» for alle tjenester som jobber med barn og unge.</p> <p>Ansatte som jobber med barn og unge har fokus på lek som tilnærming. Se for eksempel «Lekende lett skolestart».</p> <p>Alle relevante tjenester spør rutinemessig spørsmål om vold og overgrep. Her kan ulike verktøy brukes.</p> <p>Alle ansatte har kunnskap om sårbare grupper som har større risiko for å bli utsatt for vold og overgrep.</p> <p>Alle ansatte som jobber med de ulike sårbare gruppene, har verktøy/kompetanse for hvordan de kan formidle kunnskap om vold til de ulike gruppene.</p>	<p>Oppvekst og læring</p> <p>Mestring og helse</p> <p>Kultur og samfunnsutvikling</p> <p>Plan, eiendom og teknikk</p>	Fortløpende
Tønsberg kommune tilbyr tjenester som har kunnskap om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap, æresrelatert	Flere tjenester i kommunen innehar flerkulturell kompetanse og flere ansatte er sertifisert i FleksID.		Fortløpende

<p>vold og kjønnslemlestelse.</p>	<p>Alle ansatte vet de kan innhente kunnskap om temaet på Rettentil.no https://voldsveileder.nkvts.no/</p> <p>Tønsberg kommune skal sikre at tjenestene har tilgjengelige kurs og informasjon om vold og overgrep til personer med begrensede norskkunnskaper.</p> <p>Tønsberg kommune skal ha oppdatert informasjon på andre språk i f.eks. samtale, undervisning, brosjyrer og på nettsiden.</p> <p>Link til nettsider med informasjon om vold på flere språk (se kap. 8).</p>		
<p>I Tønsberg kommune har vi behandlingstilbud til voldsutøver, som er en viktig del av den forebyggende innsatsen.</p>	<p>Voldsutøver skal få hjelp til behandling og kan blant annet gjennomføre kurs om sinnemestring.</p> <p>Det er et godt samarbeid mellom de ulike tjenestene i Tønsberg kommune, for å forebygge/hindre at volden skjer igjen hos voldsutøver.</p>	<p>Oppvekst og læring</p> <p>Mestring og helse</p>	<p>Fortløpende</p>
<p>I Tønsberg kommune er det tverrfaglig samhandlingsrutiner mellom ulike tjenester i kom-</p>	<p>Ansatte i kommunen skal vite hvor de kan henvende seg/ ringe om voldsbekymring</p>	<p>Oppvekst og læring</p> <p>Mestring og helse</p> <p>Kultur og sam-</p>	<p>Fortløpende</p>

<p>munen og politiet, RISK-modellen.</p>	<p>for barn, og voksne i parrelasjon. Her kan det diskuteres mulige beskyttelsestiltak og andre tiltak, for å avverge pågående alvorlig vold og redusere risiko.</p> <p>Jourtelefon - RISK Vestfold - 40406225 E-post: postmot-tak.risikotrussel.sor.ost@politiet.no.</p> <p><i>En prosedyre er under utarbeidelse.</i></p>	<p>funnsutvikling</p>	
--	---	-----------------------	--

6.3 TILTAKSOMRÅDE 3:

HELHETLIG OG LIKEVERDIGE TJENESTER			
Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det	Ansvar	Frist
<p>I Tønsberg kommune er det et godt samarbeid mellom de ulike tjenestene og mellom kommunehelsetjenestene og spesialisthelsetjenesten, slik at arbeidet er helhetlig og koordinert.</p>	<p>I Tønsberg jobbes det tverrfaglig og tverretatlig om tidlig innsats.</p> <p>I Tønsberg samarbeider vi om oppfølging av voldsutsatte med familie og nettverket rundt slik at de føler seg trygge og ivaretatt.</p> <p>I Tønsberg beskytte vi volds- og overgrepssatte mot ytterligere vold og overgrep, og sørger for at nødvendig bistand og beskyttelse er tilgjengelig for utsatte.</p>	<p>Oppvekst og læring</p> <p>Mestring og helse</p> <p>Kultur og samfunnsutvikling</p>	<p>Fortløpende</p>

<p>I Tønsberg kommune så er det et godt samarbeid med eksterne samarbeidspartnere.</p>	<p>Alle tjenestene skal opprette/opprettholde og videreutvikle samarbeidet med Krisesenteret i Vestfold, Alternativ til vold, SMISO, Familievernet, Overgrepsmottaket i Vestfold, frivilligheten og politiet.</p> <p>Arbeidet mot vold i nære relasjoner skal inkluderes i relevante samarbeidsavtaler mellom tjenestene. Disse skal evalueres etter hvert år for å se om tiltaket har nytteverdi.</p>	<p>Oppvekst og læring</p> <p>Mestring og helse</p> <p>Kultur og samfunnsutvikling</p> <p>Plan, eiendom og teknikk</p>	<p>Fortløpende</p>
--	--	---	--------------------

6.4 ØKONOMISK RAMME

Tiltakene som er beskrevet i denne temaplanen skal gjennomføres innenfor de økonomiske rammene til kommunen. Dette kan la seg gjennomføre ved god planlegging, og at det er en god struktur på hvordan det jobbes med temaet vold i nære relasjoner. Arbeidet forutsetter imidlertid at tjenestene har et godt samarbeid på tvers. Ledelsen på de relevante nivåene anbefales å sette av tid til at sine ansatte får den nødvendige kompetansehevingen, og at den vedlikeholdes.

7. Når har du plikt til å handle?

Det viktigste tiltaket for å forebygge vold er først og fremst å skape trygge fellesskap i samfunnet. Deretter er det viktig at alle ansatte har nødvendig og oppdatert kompetanse på når man skal handle. Studier viser at ansatte ofte har manglende kunnskap.

7.1 AVVERGEPLIKT

Alle har en generell plikt til å hindre visse former for alvorlige forbrytelser gjennom å anmelde forholdet til politiet, eller på annen måte avverge forholdet (Straffeloven § 139). Bestemmelsen omfatter blant annet seksuelle overgrep, grov frihetsberøvelse, grov kroppsskade, drap, mishandling i nær relasjon og å hensette noen i en hjelpeløs tilstand m.m. Denneplikten går foran lovbestemt taushetsplikt jfr. Straffelovens § 196. Avvergelsesplikten er også hjemlet i ulike lover knyttet til ulike voldstyper. For eksempel er avvergelsesplikten for kjønnslemlestelse hjemlet i Lov om forbud mot kjønnslemlestelse § 2.

Det er viktig at vi bryr oss om og tar vare på hverandre i samfunnet vårt. Derfor har alle innbyggere i det norske samfunnet en avvergeplikt.

7.2 MELDEPLIKT/OPPLYSNINGSPLIKT

Meldeplikt eller opplysningsplikt er en plikt til å gi opplysninger. Alle offentlige instanser har plikt til å melde til barneverntjenesten om barn som utsettes for eller er vitne til vold. Enkelte instanser og tjenester har særlige lover som regulerer virksomhetenes bestemmelser om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett. Opplysningsplikten til barneverntjenesten omfatter både en plikt til å melde fra på eget initiativ og til å gi opplysninger ved henvendelse fra barneverntjenesten. Virksomhetenes egne rutiner skal følges når melding skal sendes barnevernet. For politiet er opplysningsplikten hjemlet i barnevernloven § 6-4 annet ledd. Se også f.eks. opplæringsloven § 15-3 og helsepersonelloven § 33, familievernkontorloven § 10. Denneplikten går også foran lovbestemt taushetsplikt.

«Riksrevisjonen har avdekket at viktige aktører som lærere, barnehageansatte og fastleger har for lite kunnskap om opplysningsplikt, avvergingsplikt og avdekking av vold i nære relasjoner».

(Riksrevisjonens rapport, 2022)

Opplysningsplikten til barnevernet er regulert i barnevernloven § 13-2, og gjenspeiles i særlover for ulike offentlige tjenester og yrkesutøvere, som barnehageloven § 46, opplæringslova § 15-3 og helsepersonelloven § 33.

7.3 TAUSHETSPLIKT

Helsepersonell må forholde seg til helsepersonelloven (kap.5) om taushetsplikt. Gjennom sitt arbeid som helsepersonell så får man opplysninger om pasienter som man da har en plikt til å hindre andre i å få adgang eller kjennskap til. Disse opplysningene omfatter blant annet helseopplysninger og andre personlige forhold, som økonomi og slektskap. Informasjonen kan være både muntlig og skriftlig.

På en del områder er det fastsatt avvikende regler, for eksempel for barnevernet, politiet og helse- og omsorgstjenestene. Ulike forvaltningsorganer kan derfor ha forskjellige regler om taushetsplikt, noe som kan få betydning når de skal samarbeide. Avvergeplikten går foran lovbestemt taushetsplikt. For helsepersonell er denneplikten også omtalt i helsepersonell loven § 31.

Privatpersoner har et moralsk ansvar for å melde ifra, men ikke et juridisk ansvar slik offentlige ansatte har.

Informasjonen om pliktene er hentet fra plikt.no. Her står det beskrevet godt både for privatpersoner og fagpersoner.

8. Informasjonstjenester

NETTSIDER OM VOLD I NÆRE RELASJONER:

www.nkvts.no/
www.dinutvei.no
www.hvorlite.no
www.jegvilvite.no
www.rettentil.no
www.rvts.no
www.atv-stiftelsen.no
<https://www.littsint.no>

VERN FOR ELDRE

Nasjonal kontakttelefon: 800 30 196

Er du 62 år eller eldre og utsatt for vold og overgrep? Da kan du ringe for råd, veiledning og hjelp. Pårørende kan også ringe. Telefonsjeneresten er åpen mandag til fredag kl.09.00-15.00. Tilbudet er gratis, og du kan være anonym.

HVORDAN SNAKKE OM VOLD MED PERSONER MED ULIK KULTURELL BAKGRUNN

Tips til samtale:

<https://voldsveileder.nkvts.no/innhold/personer-som-utover-vold/utrede-personer-som-utover-vold/hvordan-snakke-om-vold-personer-med-ulik-kulturell-bakgrunn/>

Flere nettsider om ulik kulturell bakgrunn:

<https://dinutvei.no/languages/>
<https://www.mirnett.org/wp/informasjonsmaterieell/filmer/vold-i-naere-relasjoner/>
<https://www.nav.no/samarbeidspartner/vold-i-naere-relasjoner>
<https://www.udi.no/ord-og-begreper/vold-i-familiennare-relasjoner/#link-8724>
<https://hkdir.no/voksenopplaering/norsk-og-samfunnskunnskap/opplae-ring-i-norsk-og-samfunnskunnskap/fagressurser-for-laerere-og-ledere/negativ-sosial-kontroll-vold-i-naere-relasjoner-tvangsekteskap-og-kjonnsllestelse>

ER DU ELLER NOEN DU KJENNER UTSATT FOR DIGITAL VOLD?

Sjekk denne linken:

<https://dinutvei.no/digital-vold/hva-kan-du-gjore-digital-vold/>

9. Referanser

- Aakvaag, H. F., Thoresen, S., Strøm, I. F., Myhre, M., & Hjemdal, O. K. (2019). Shame predicts revictimization in victims of childhood violence: A prospective study of a general Norwegian population sample. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 11(1), 43–50. <https://doi.org/10.1037/tra0000373>
- Departementene (2021). Forebygging og bekjempelse av internettrelaterte overgrep mot barn». Nasjonal strategi for samordnet innsats. (2021–2025). https://www.regjeringen.no/contentassets/2915ff68eb2849edb3218055be32d8cb/strategi-mot-internettrelaterte-overgrep-mot-barn_uu.pdf
- Frøyland, L. R., Lid, S., Schwencke, E. O. & Stefansen, K. (2023). Vold og overgrep mot barn og unge. Omfang og utviklingstrekk 2007–2023. NOVA Rapport 11/23. <https://oda.oslomet.no/oda-xmli/bitstream/handle/11250/3083676/NOVA-Rapport-11-2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Europarådet (2011). Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul konvensjonen). <https://rm.coe.int/168046031c>
- Dale, M. T. G., Aakvaag, H. F., Strøm, I. F., Augusti, E. M., & Skauge, A. D. (2023). Omfang av vold og overgrep i den norske befolkningen. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 1). https://www.nkvts.no/content/uploads/2023/11/NKVTS_Rapport_1_23_Omfang_vold_overgrep.pdf
- Forente nasjoner (FN) / United Nations (UN). (1989). Convention on the Rights of the Child. Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 44/25. <https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/crc.pdf>
- Hafstad, G. S. & Augusti, E. M. (red.). (2019). Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten: En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 4/2019). https://www.nkvts.no/content/uploads/2019/10/Rapport_4_19_UEVO.pdf
- Helse- og Omsorgsdepartementet. (2022). Folkehelsemeldinga Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar. Meld. St. 15 (2022–2023). <https://www.regjeringen.no/contentassets/918eb71926fc44c8802fe3c2e0b9a75a/nn-no/pdfs/stm202220230015000dddpdfs.pdf>
- Justis- og beredskapsdepartementet (2021). Frihet fra vold. <https://www.regjeringen.no/contentassets/9c4fb648c66c4c1eb2e58f645eb870b8/209755-jd-frihetfravold-web.pdf>
- Justis- og Beredskapsdepartementet (2023). Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028). «Trygghet for alle». Prop. 36 S (2023–2024), Proposisjon til Stortinget. <https://www.regjeringen.no/contentassets/9f13c290967946d9b9ccf721bcfa58b8/no/pdfs/prp202320240036000dddpdfs.pdf>
- Kripos (2019). Alvorlig vold mot små barn. <https://www.forebygging.no/globalassets/alvorlig-vold-mot-barn.pdf>
- Pedersen, S., Johnsen, P.F.F., von Hanno, I.L., Myrvold, T. & Stokke, O.M. (2023). Samfunnskostnader av vold i nære relasjoner. Menon-Publikasjon 15(2023). <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/jd/bilder/jobb-i-jd/menon-rapport-samfunnsokonomiske-kostnader-av-vold-i-naere-relasjoner.pdf>
- Riksrevisjonen (2022). Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes innsats mot vold i nære relasjoner. Dokument 3(8) (2021–2022). <https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/no-2021-2022/myndighetenes-innsats-mot-vold-i-naere-relasjoner2.pdf>
- Sandmoe, A., Wentzel-Larsen, T. & Hjemdal, O.K. (2017). Vold og overgrep mot eldre personer i Norge - En nasjonal forekomststudie. https://www.nkvts.no/content/uploads/2017/12/NKVTS_Rapport_9-17_Vold-og-overgrep-mot-eldre-personer_net.pdf
- Øverlien, C., Kruse, A. E., Helseth, H., Korkmaz, S., Todd-Kvam, M., Haugen, L. A., Dullum, J. V., Skyberg, L. F., Gullvik, O. S., (2024). "Nesten innafor": Seksuell vold og krenkelser i unges nære relasjoner. NKVTS. <https://www.nkvts.no/rapport/nesten-innafor-seksuell-vold-og-krenkelser-i-unges-naere-relasjoner/>

Aktuelt lovverk, rapporter og nettsider:

- Forvaltningsloven, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10>
- Prop. 100L (2020-2021) <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-100-l20202021/id2838338/?ch=1>
- Lov om kommunale helse -og omsorgstjenester. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30#KAPITTEL_3
- Lov om Barnevern, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97>
- Stortingsmelding 6 (2019 -2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Meld. St. 6 (2019-2020)(regjeringen.no)
- Krisesenterlova. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-44>
- Rammeplan for barnehagen. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/verdigrunnlag/livsmestring-og-helse/>
- NKVTS sin rapport om Kommunenes helhetlige arbeid med
- vold mot kvinner og vold i nære relasjoner https://www.ldo.no/globalassets/_ldo_2019/03_ombudet-og-samfunnet/rapporter/vold-i-naere-relasjoner/kommunenes-helhetlige-arbeid-mot-vold-mot-kvinner-og-vold-i-naere-relasjoner/kommunenes-voldsarbeid_rapport_15juni2021.pdf
- NKVTS sin rapport 1-18 Forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner. https://www.nkvts.no//content/uploads/2018/06/Rapport_2-18_Forebyggende-tiltak.pdf
- Veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid Vold i nære relasjoner <https://voldsveileder.nkvts.no/>
- Nova rapport nummer 12/23: Barnevernstjenestens arbeid med
- vold og overgrep. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3120615/NOVA-Rapport-16-2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Dinutvei - Nasjonal veiviser ved vold og overgrep <https://dinutvei.no/>
- Helsedirektoratet- Brukerplan. <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/anbefalinger-til-videre-arbeid-med-rapportering-for-psykisk-helse-og-rus-i-kommunen/resultater-og-anbefalinger/gjennomgang-av-brukerplan>

Vedlegg

NOEN SAMARBEIDSAKTØRER MOT VOLD I NÆRE RELASJONER - VEDLEGG 1

<p>Politiet: Telefon 33 34 44 00 / 02800 / 112</p> <p>RISK- modellen: Jourtelefon - RISK Vestfold - 40406225</p> <p>E-post: postmottak.risikotrussel.sor.ost@politiet.no</p>	<p>Vold i nære relasjoner prioriteres høyt i Vestfold politidistrikt. Det er utpekt lokal kontaktperson og straffesakene etterforskes ved lokal driftsenhet. For drøfting av saker, informasjon om sikkerhetstiltak og andre hjelpeinstanser så kan politidistriktets fagkoordinator for vold i nære relasjoner, seksuelle overgrep og forebyggende politiarbeid kontaktes. For drøfting av voldssaker kontaktes leder for voldsavsnittet. Politiet oppretter sak ved bruk av offentlig påtale når det kommer melding om vold i nære relasjoner. Barnevernet/ barnevernvakten skal alltid varsles når politiet er på slike oppdrag. (presisert i polititjenesteinstruks § 12-4)</p>
<p>Barnevernvakta Telefon: 33 31 02 03</p>	<p>Barnevernvakta i Vestfold er en interkommunal akuttberedskap for barneverntjenestene i Vestfold politidistrikt og er lokalisert på Tønsberg politistasjon. Barnevernvakta har åpnet på kveldstid fra kl. 17, og på natt og dagtid i helgene. På natt, og dagtid i helger, nåes barnevernvakta via politiet, tlf.: 02 800.</p>
<p>Alarmtelefonen for barn og unge: Telefon 116 111</p>	<p>Alarmtelefonen er en gratis nødtelefon for barn og unge. Barn, unge, foreldre og andre som er bekymret for et barns situasjon kan kontakte alarmtelefonen for å formidle sin bekymring og behov for hjelp. Nødtelefonen er åpen når barneverntjenestene er stengt. Alarmtelefonen fungerer som et supplement til det kommunale barnevernet og Barnevernvakta i Vestfold. Når Barnevernvakta i Vestfold er åpen, settes telefonene automatisk over til dem.</p>
<p>Krisesentret Vestfold Tlf: 33 35 91 91</p>	<p>Bistår kvinner, menn og barn utsatt for vold i nære relasjoner- og partnervold. Et midlertidig bo- og beskyttelsestilbud. Også et eget dagtilbud ved senteret, hvor voksne og barn kan få tilbud om samtaler. Ligger i Tønsberg, dekker Vestfoldkommunenes lovpålagte Krisesentertilbud. Krisesenteret er bemannet hele døgnet.</p>
<p>Vern for eldre Nasjonal kontaktelefon: 800 30 196</p>	<p>I Vern for eldre møter du fagfolk som har tid til å lytte og som har kunnskap om og forståelse av hva overgrep og krenkelser mot eldre innebærer.</p>
<p>SMISO Vestfold Telefon: 33 37 77 77</p>	<p>Gir råd, veiledning og bistand til incestutsatte og seksuelt misbrukte barn, unge og voksne samt deres pårørende - uten krav til henvisning. Har døgnåpen hjelpetelefon, midlertidig bo-opphold og div andre tilbud og undervisningsopplegg for barnehager og skoler.</p>

<p>Familievernkontoret Telefon: 46 61 81 80 Telefontider: 08:00–15:30 Åpningstider: 08:00–15:30</p>	<p>Familievernkontoret er åpent og tilgjengelig for alle. Du trenger ikke henvisning for å komme og tilbudet er gratis. Kontoret dekker kommunene Holmestrand, Horten, Tønsberg og Færder</p>
<p>Alternativ til vold i Vestfold ATV - Telefon: 452 33 104 Telefontid: 09.00 - 15.00, man-fre</p>	<p>ATV Vestfold har primært et behandlingstilbud til kvinner og menn over 18 år, som utøver vold i nære relasjoner. ATV har også et mål om å hjelpe familien til utøver, som er rammet av vold. Du kan ta direkte kontakt med oss uten henvisning. Vi ønsker skriftlig henvisning når barnevern eller fag/helsepersonell henviser. Se henvisnings mal barnevernet i Vestfold</p>
<p>Overgrepsmottaket Telefon: legevakt: 116 117 / politi: 02800</p>	<p>I Vestfold har overgrepsmottaket to undersøkelsessteder, ett i Sandefjord og ett i Tønsberg. Overgrepsmottaket kontaktes via legevakt eller politi</p>
<p>Statens Barnehus i Sandefjord: Telefon: 47 48 99 33</p>	<p>Tilrettelegger avhør og medisinske undersøkelser og koordinerer det tverrfaglige samarbeidet etter henvisning fra politiet. Barnehuset tilbyr også korttidsterapi, oppfølging og behandling og har tilbud om rådgiving til offentlige aktører og privatpersoner. Barnehuset er et tverrfaglig kompetansesenter for barn, ungdom og voksne personer med utviklingshemming som har vært utsatt for eller er mistenkt utsatt for vold eller seksuelle overgrep. Barnehuset er også for de som har vært vitne til vold eller seksuelle overgrep. Dekker fylkene Buskerud, Vestfold og Telemark. På barnehuset gjennomføres tilrettelagt avhør, det vil si et lyd- og bildeopptak av barnet forklaring.</p>
<p>Mangfoldsrådgiver Telefon: 40 21 72 66</p>	<p>Mangfoldsrådgiverne har kompetanser på negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, og samarbeider tett med skolene. Følger opp elever og ansatte ved skole der det er behov. Skal også styrke kompetansen til ansatte i lokale flyktningtjenester, NAV, voksenopplæringsinstitusjoner og andre hjelpetjenester om tematikken.</p>